

Una nova política d'estrangeria per a la nova República catalana

written by Carles Bertran | 12 de març de 2017

Catalunya ha estat tradicionalment la terra d'assentament de milers de persones que han hagut de marxar de casa seva per motius diversos (econòmics, polítics, de creença, de gènere, d'orientació sexual...) a la recerca d'una vida millor o simplement fugint de conflictes bèl·lics o mediambientals. Una població que ha vingut a establir-se a un país amb un important dinamisme econòmic, però amb unes taxes de natalitat molt baixes. Per tant, una població que ha cobert –com ho ha mostrat clarament Anna Cabré– les necessitats demogràfiques que no podia cobrir la mateixa societat catalana i que n'ha garantit la puixança econòmica, però també cultural i política. És a dir, no tan sols la immigració no ha posat en perill la identitat nacional sinó que n'ha estat el garant per a la seva consolidació. Això va ser així en el període 1950 – 1975 i ho serà amb els nous fluxos migratoris extracomunitaris del primer decenni del segle XXI. Com diu Cardús (2007), “la immigració en el nostre cas, ha estat una gran oportunitat –i no una amenaça– per al nostre projecte nacional”.

Tanmateix, la manca de poder polític gairebé de manera continuada des de fa més de tres-cents anys i la subordinació en tots els àmbits a l'Estat espanyol no han permès l'elaboració d'una política pròpia de gestió i acollida dels fluxos migratoris fins fa pocs anys. Tot i això, s'ha vist reduïda a la gestió de certes autoritzacions cedides per l'Administració estatal, l'emissió dels informes d'estrangeria i especialment, com recull l'Estatut d'Autonomia del 2006, les polítiques d'integració social i de ciutadania. En aquest sentit, cal reconèixer el paper que el teixit associatiu català ha tingut en l'acollida i la inserció de la població

nouvinguda i que ha vingut ha suplir la manca de poder real durant molts anys en política migratòria i d'acollida.

Aquestes limitacions s'han posat de manifest en la gestió dels darrers fluxos extracomunitaris que s'iniciaren a partir del 2000 –i en especial amb els efectes de la crisi econòmica sobre aquesta població- i recentment amb la crisi dels refugiats de la Mediterrània i la incapacitat de la majoria d'estats europeu, entre ells l'Estat espanyol, de donar resposta als mandats de la legislació internacional i a les decisions de la mateixa UE pel que fa a l'acollida de persones refugiades.

En aquest sentit, la construcció de la República Catalana esdevé una oportunitat real per establir unes polítiques de gestió de la immigració i d'asil que superin les limitacions i els aspectes negatius de les competències exclusives d'estrangeria que ara són en mans de l'Estat i de millorar els aspectes més restrictius de l'actual legislació d'estrangeria i d'accés a la igualtat de drets de la població estrangera al nostre país.

Una política d'estrangeria de la nova República que, inevitablement, s'haurà de vincular al marc legal en matèria d'estrangeria de l'àmbit europeu del qual formarem part malgrat les amenaces del Govern espanyol i que haurà d'aprofundir en la necessitat d'una política comuna en matèria d'immigració i de cooperació internacional de la UE. Però també una política d'estrangeria que posi en el seu centre el reconeixement dels drets de les persones des del primer moment. Malauradament, la política d'estrangeria que han aplicat els diferents governs espanyols, de dreta i d'esquerra, han tractat la immigració des d'un punt de vista utilitari: l'arribada de persones immigrades ha estat entesa com a mà d'obra necessària, que s'havia de dirigir i controlar en funció de la demanda de llocs de treball, o de la seva major o menor compatibilitat cultural. Aquesta deshumanització de la immigració i la seva vinculació a la seguretat ciutadana

han estat determinants per fomentar la seva instrumentalització política per part de diferents forces polítiques de l'Estat però també de Catalunya.

Aquest nou model migratori hauria d'estar centrat en les famílies i no només en l'individu com en l'actualitat, cosa que el condemna a restar separat dels seus familiars durant un llarg període de temps fins que no aconsegueix reagrupar-los, amb els efectes negatius, tant personals com col·lectius, que això comporta.

És evident que el mercat de treball estarà al darrera de l'arribada de població estrangera en els propers anys i, per tant, el model econòmic i laboral determinarà les característiques d'aquesta demanda. És a dir, ¿estem parlant d'un model econòmic com l'actual, amb sectors intensius en mà d'obra i baixa productivitat, amb una gran temporalitat i precarietat laboral, o per contra, apostem per un treball de qualitat, amb sectors productius, eficients i innovadors? Aquest també és un repte que la nova república catalana haurà afrontar i que afectarà directament el seu model migratori.

Una aposta per un treball digne i de qualitat també comporta una acció clara de lluita contra el treball submergit, que haurà de ser una de les prioritats de la nova República. Treball submergit vol dir competència deslleial i frau a la hisenda pública i a la Seguretat Social per part d'algunes empreses, però també és explotació laboral dels treballadors i treballadores afectats i pressió a la baixa de les condicions laborals del conjunt de la classe treballadora del país. Desenvolupar les vies previstes en l'actual legislació, com ara la col·laboració amb les autoritats administratives i especialment l'arrelament laboral, i crear-ne de noves, ens permetria dotar-nos d'instruments de lluita contra el treball submergit, que -amb la participació dels agents socials- centrin la lluita sobre aquells que se n'aprofiten i no pas sobre aquells que en són víctimes. Al mateix temps, s'hauria d'apostar pel manteniment de la regularitat administrativa i

per l'estabilitat de la població immigrada, i això comporta ser capaços de preveure mecanismes que evitin la caiguda en la irregularitat.

Evidentment, una nova política d'estrangeria haurà també de prescindir dels centres d'internament d'estrangers, on es tanquen persones que no han comès cap delictes, i cercar formes alternatives –algunes ja previstes en la legislació vigent– al sistema actual d'expulsions i repatriacions, ja que el model actual atempta contra els drets fonamentals de les persones.

Una política que prevegi un model d'integració que, seguint les línies del Pacte Nacional per la Immigració (PNI) promogui l'accés a la plena ciutadania a partir del reconeixement dels drets de les persones des del primer moment, l'accés als serveis públics normalitzats, una política consensuada amb les forces polítiques i les entitats socials, i una proposta d'identitat col·lectiva inclusiva amb la diversitat però que aposti, també, per una cultura pública comuna, i que se centri en el foment del compromís i la participació en la societat d'acollida. Una cultura comuna que, tal com preveu el PNI, està conformada pels drets humans, els valors democràtics, la igualtat entre homes i dones, la llibertat d'orientació sexual, de creença i de pràctiques religioses o qualsevol acord que democràticament es pugui establir, però també pel vincle emocional amb una llengua, el català, (i l'aranès a l'Aran) i una cultura pròpies.

El compromís hauria de ser l'objectiu de la política d'estrangeria –o millor potser n'hauríem de dir de "ciutadania"– de la nova República: el compromís de les persones que han decidit establir la seva residència al nostre país amb la societat, aquest cop sí, d'acollida. Però no hi ha compromís ple sense la possibilitat de participar i de ser elegit en les diferents conteses electorals. El dret a vot de la població immigrada és un altre element que cal afrontar de manera urgent en la configuració dels drets de ciutadania de la nova República. Així, s'ha de garantir de manera immediata

l'accés ple a les eleccions municipals, després d'un temps de residència mínim, que no pot superar els 5 anys, a totes les persones empadronades al municipi i sense necessitat de cap conveni de reciprocitat amb els països d'origen, com és requisit actualment.

Tanmateix, és evident que la plenitud de drets polítics i l'equiparació amb el conjunt de ciutadans no s'assolirà fins a l'obtenció de la nacionalitat catalana. I aquí també dotar-se d'un mecanisme accés a la nacionalitat per a totes les persones estrangeres, sense diferenciar-los pel seu origen, i un procediment que acompanyi més que no pas posi entrebancs, com passa actualment, i que reconegui com cal i de manera solemne la decisió de les persones estrangeres que hagin expressat la seva voluntat d'adquirir la nacionalitat catalana, d'esdevenir ciutadans i ciutadanes de la República.

En definitiva, una nova política d'estrangeria que entengui la immigració com el que són, persones subjectes de drets i que cerqui la seva plena incorporació com a ciutadans de la República.